

Od wydawców

Polityka zaborców po Powsta- niu Styczniowym

1. Represje rosyjskie w Królestwie i na ziemiach wschodnich.

Ukaz uwłaszczeniowy w Królestwie Pol-
skim. Petersburg, 2 marca 1864 r.

Ukaz o likwidacji Rady Stanu w Króles-
twie Polskim. Petersburg 10 marca
1864 r.

Ukaz o wprowadzeniu wykładów w języku
rosyjskim w gimnazjach w Królestwie Pol-
skim. 1 maja 1869 r.

Ukaz o nauczycielach i języku wykłado-
wym szkół początkowych w Królestwie
Polskim. 5 marca 1885 r.

Ze studiów nad szkołą rosyjską w Polsce w
drugiej połowie XIX w. Z artykułu Ro-
mana Dmowskiego. 1895 r.

Wspomnienia unyty. Królestwo Polskie,
druga połowa XIX w.

Odstąpienie duchowieństwa chełmskiego
od Kościoła unickiego. Chełmszczyzna,
18 lutego 1875 r.

Polityka rosyjska na Litwie w drugiej poło-
wie XIX w.

Gwałty w Krożach na Litwie, 10 listopada
1893 r.

Odsłonięcie pomnika Murawiewa. Wilno,
1898 r.

Droga zesłańców na Sybir, 1863–1864

Życie zesłańców polskich na zesłaniu na
Syberii w latach sześćdziesiątych XIX w.

2. Polityka germanizacyjna Prus

Wspomnienia księdza z czasów Kultur-
kampfu. Poznańskie w latach siedemdzie-
siątych XIX w.

Postanowienia dotyczące języka w szko-
łach utrakwistycznych na Górnym Śląsku,
20 września 1872 r.

Postanowienia dotyczące języka naucza-

9

11

15

15

16

16

17

17

19

20

21

23

24

25

26

28

28

31

nia w szkołach ludowych w Poznańskim.
27 października 1873 r.

Postanowienia dotyczące likwidacji nauki
języka polskiego w szkołach ludowych w
Poznańskim i na Pomorzu Gdańskim.
7 września 1887 r.

Germanizacja za pomocą języka polskie-
go. Mazury w drugiej połowie XIX w.

List otwarty Karola Miarki do Ottona
Bismarcka. Górny Śląsk 1871 r.

Rugi pruskie. Zabór pruski, 1885 r.

Działalność Komisji Kolonizacyjnej w
Poznańskim i na Pomorzu Gdańskim
1886–1906

3. Zabór austriacki w dobie autono- mii Galicji

Statut krajowy Galicji. 16 lutego 1861 r.

Ustawa wyborcza do sejmu krajowego.
Galicja, 26 lutego 1861 r.

Obwieszczenie o utworzeniu Rady Szkol-
nej Krajowej. Galicja, 6 lipca 1867 r.

Ustawa o języku wykładowym w szkołach.
Galicja, 5 czerwca 1869 r.

Rozporządzenie dotyczące języka urzędo-
wego. Galicja, 5 czerwca 1869 r.

Spółeczeństwo polskie po Po- wstaniu Styczniowym

Odezwa Komitetu Reprezentacyjnego
Wychodźstwa Polskiego. Paryż, listopad
1866 r.

Program pozytywizmu Aleksandra Świą-
tochowskiego. Królestwo, 1874 r.

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa
Czytelni Ludowych. Zabór pruski,
1880–1905.

„Polski przemysł niech nam żyje”. Galicja
1893 r.

Adres Sejmu galicyjskiego do cesarza. Ga-
licja, 10 grudnia 1866 r.

Kilka prawd z dziejów naszych. Z artykułu
Józefa Szujskiego. Galicja, 1867 r.

Z *Teki Stańczyka*. Galicja 1869 r.

32

33

34

34

37

37

39

39

42

43

45

46

47

51

53

55

57

58

59

61

Krytyka <i>Teki Stańczyka</i> przez „Dziennik Poznański”. Galicja i zabór pruski. 1869 r.	63	Nowoczesne kierunki polityczne	94
Panślawizm a sprawa polska. Druga połowa XIX w. i początek XX w.	65	1. Ruch robotniczy	97
Józef Ignacy Kraszewski o panślawizmie. 1867 r.	67	Program socjalistów polskich, tzw. brukselski. Warszawa, wrzesień 1878 r.	97
Krytyka stanowiska posłów polskich w parlamencie niemieckim. Zabór pruski. 1875 r.	68	Patriotyzm i socjalizm. Z artykułu Kazimierza Dłuskiego. Genewa, listopad 1879 r.	99
Wiec w obronie języka polskiego. Poznań, maj 1876 r.	70	Mowa Ludwika Waryńskiego z okazji 50 rocznicy Powstania Listopadowego. Genewa, 29 listopada 1880 r.	100
Petycja w obronie języka polskiego. Górny Śląsk, listopad 1883 r.	74	Odezwa Komitetu Robotniczego Partii Socjalno-Rewolucyjnej Proletariat. Warszawa, 1 września 1882 r.	103
Protest przeciw usuwaniu języka polskiego ze szkół. Warmia i Mazury, sierpień 1885 r.	75	Odezwa Stowarzyszenia Socjalistycznego Lud Polski. Genua, sierpień 1881 r.	106
Pieśń w setną rocznicę rozbioru Polski. Warmia 1872 r.	76	Odezwa pierwszomajowa Związku Robotników Polskich. Warszawa, kwiecień 1891 r.	108
Pielgrzymka do grobu św. Wojciecha. Poznańskie 1888 r.	77	Ustawa Ogólnorobotniczej Kasy Oporu. Warszawa, jesień 1891 r.	109
Problemy społeczno-ekonomiczne ziem polskich	79	Szkice programu Polskiej Partii Socjalistycznej. Paryż, listopad 1892 r.	109
Przybliżona liczba Polaków w latach 1909–1914	82	Zawiadomienie grupy robotników o przyczynach zerwania z PPS i przyjęcia nazwy Socjaldemokracji Polskiej. Warszawa, sierpień 1893 r.	113
Stolica Polski w oczach cudzoziemca. Warszawa 1885 r.	82	Protokół I Zjazdu Socjaldemokracji Królestwa Polskiego. Warszawa 10–11 marca 1894 r.	113
Rozwój ekonomiczny Królestwa polskiego w latach 1870–1900	83	Róża Luksemburg o socjapatriotyzmie w Polsce. 1896 r.	115
Własność ziemi w Galicji. 1874 r.	84	Uchwały III Zjazdu SDKPiL. Warszawa 28–29 września 1901 r.	118
Życie codzienne galicyjskiego chłopca w drugiej połowie XIX wieku	86	Kazimierz Kelles-Krauz o niepodległości Polski w programie socjalistycznym. 1900 r.	120
Rozmieszczenie ludności robotniczej w zaborze pruskim w końcu XIX wieku ..	88	Z artykułu Józefa Piłsudskiego „Bibuła”. 1903 r.	122
Płace i czas pracy górników górnośląskich na tle innych zagłębi. Górny Śląsk 1895 r.	88	2. Ruch ludowy	123
Wydobycie węgla kamiennego na Górnym Śląsku w latach 1875–1913	89	Psychika chłopca galicyjskiego na przełomie XIX i XX wieku.	123
Skład społeczny osób oszczędzających w Banku Przemysłowców i korzystających z jego kredytów. Poznań 1906 r.	89	Duchowieństwo wobec ruchu ludowego w Galicji w końcu XIX i na początku XX wieku	125
Zachęta do przystępowania do spółdzielni rolnej na Śląsku. Olesno, 1 czerwca 1912 r.	89	Znaczenie ruchu ludowego w końcu XIX wieku w Galicji według Bolesława Wyśloucha	127
Sytuacja społeczna, stan świadomości narodowej i program działania Polaków na Górnym Śląsku w końcu XIX wieku ..	90	Pierwszy program Stronnictwa Ludowego. Galicja, 28 lipca 1895 r.	129
Psychologiczne podstawy emigracji z Galicji na przełomie XIX i XX wieku	91	Z Programu Polskiego Stronnictwa Ludowego. Rzeszów, 27 lutego 1903 r.	132
Emigracja do Westfalii z zaboru pruskiego na przełomie XIX i XX wieku	92		
Polscy robotnicy sezonowi w Niemczech w końcu XIX i na początku XX wieku ..	93		

3. Ruch narodowodemokratyczny	134	Odezwa Polskiego Związku Ludowego do włościan. Warszawa, 3 maja 1905 r.	169
Program zawarty w tygodniku „Głos”. Królestwo Polskie, 2 października 1886 r.	134	Odezwa Postępowej Młodzieży Szkół Średnich o rozpoczęciu strajku szkolnego. Warszawa, luty 1905 r.	171
„Rzecz o obronie czynnej i Skarbie Narodowym”. Fragment broszury Zygmunta Milkowskiego. Paryż 1887 r.	135	Odezwa zarządu Ligi Narodowej potępiająca walkę strajkową młodzieży polskiej. Warszawa, 13 lutego 1905 r.	172
Wspomnienia Stanisława Wojciechowskiego o „Zecie”. Królestwo 1887 r.	137	Kontrabanda nielegalnych druków. Królestwo Polskie, maj 1905 r.	173
Ustawa Ligi Polskiej. Szwajcaria, grudzień 1887 r.	137	Stanowisko PPS wobec wyborów do Dumy. Królestwo Polskie, 19 października 1905 r.	174
„Egoizm narodowy wobec etyki”. Fragmenty pracy Zygmunta Balickiego. Lwów 1902 r.	139	Program Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy. Królestwo Polskie, grudzień 1905 r.	176
„Myśli nowoczesnego Polaka”. Fragment publikacji Romana Dmowskiego. Lwów 1903 r.	142	Zawiadomienie o wstąpieniu polskich socjaldemokratów do Socjaldemokratycznej Partii Robotników Rosji. 24 maja 1906 r.	177
Program Stronnictwa Demokratycznonarodowego na zabór rosyjski. Warszawa, październik 1903 r.	143	Odezwa IX Zjazdu Polskiej Partii Socjalistycznej. Królestwo Polskie, 22 listopada 1906 r.	178
4. Kierunek konserwatywny	148	Program Polskiej Partii Socjalistycznej-Frakcji Rewolucyjnej. Wiedeń. 3–11 marca 1907 r.	180
Założenia myśli konserwatywnej w kwestii narodowej. Fragmenty z książki Stanisława Tarnowskiego. Kraków 1891 r.	148	Program Polskiej Partii Socjalistycznej-Lewicy. Styczeń 1908 r.	183
Stanowisko konserwatystów wobec nowych prądów społecznych. Kraków 1889 r.	150	Artykuł „Robotnika” piętnujący bratobójcze mordy dokonywane przez Narodową Demokrację. Łódź, kwiecień 1907 r.	185
Program ugody z rządem pruskim przedstawiony przez Józefa Kościelskiego w sejmie pruskim. Berlin, 13 czerwca 1891 r.	151	Rezolucja Narodowego Związku Robotników o zerwaniu z Narodową Demokracją. Królestwo Polskie, wrzesień 1908 r.	187
Program konserwatystów zaboru rosyjskiego. Z artykułu Erazma Piltza. Petersburg 1897 r.	153	Oderwanie Chełmszczyzny od Królestwa. Królestwo Polskie, 1912 r.	188
Ziemie polskie na początku XX wieku	154	2. Zabór pruski	189
1. Rewolucja 1905–1907	157	Obrona ludności polskiej przed kolonizacją niemiecką. Poznańskie i Pomorze Gdańskie 1886–1906	189
Stanowisko Narodowej Demokracji wobec Rosji i Niemiec. Lwów, lipiec 1903 r.	157	Cele i zadania Hakiaty. Zabór pruski 1901 r.	191
Odezwa Ligi Narodowej z związku z wojną rosyjsko-japońską. Warszawa, luty 1904 r.	159	Mowa prokuratora w procesie o strajk dzieci polskich we Wrześni. Poznańskie, listopad 1901 r.	192
„Memoriał 23” złożony ministrowi spraw wewnętrznych Rosji księciu Piotrowi Światopełkowi-Mirskiemu. Warszawa, 10 listopada 1904 r.	160	List otwarty Henryka Sienkiewicza na wieść o wyroku w sprawie wrześnińskiej. 1901 r.	192
Walki uliczne w Łodzi. Łódź, styczeń 1905 r.	162	Odezwa Polskiego Towarzystwa Wyborczego na Śląsku. Katowice, 17 listopada 1902 r.	193
Odezwa Ligi Narodowej. Warszawa, 5 lutego 1905 r.	165	Droga do polskiego dziennikarstwa. Zabór pruski, początek XX wieku	195
Program Stronnictwa Polityki Realnej. Warszawa, październik 1905 r.	167		

Sprawozdanie Towarzystwa Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego. Zabór pruski, 1910 r.	196	Polacy i sprawa polska w I wojnie światowej	228
3. Zabór austriacki	198	1. Orientacja antyrosyjska	232
Krytyka nastrojów społeczeństwa polskiego. Galicja, początek XX wieku	198	„Ta co nie zginęła...”. Wiersz Edwarda Słońskiego. Warszawa, 1914 r.	232
Nastroje społeczeństwa. Kraków, początek XX wieku	199	„Synkowie moi”. Wiersz Jerzego Żuławskiego. Królestwo Polskie, 1915 r.	233
Kraków i Lwów. Początek XX wieku	200	Odezwa Rządu Narodowego. Kraków, 6 sierpnia 1914 r.	233
Uniwersytet Lwowski. Lwów, koniec XIX–początek XX wieku	201	Odezwa Józefa Piłsudskiego. Kraków, 6 sierpnia 1914 r.	233
Program Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego w zaborze austriackim. Lwów, 8–9 grudnia 1905 r.	201	Odezwa do Polaków wydana przez dowództwo wojskowe niemieckie i austro-węgierskie. Królestwo Polskie, początek sierpnia 1914 r.	234
Sejm galicyjski wobec reformy wyborczej. Galicja, 1910 r.	204	Uchwała Sejmowego Koła Polskiego. Kraków, 16 sierpnia 1914 r.	234
Rola Krakowa w budzeniu życia narodowego. Początek XX wieku	205	Rozkaz Józefa Piłsudskiego do strzelców informujący o podporządkowaniu się Naczelnemu Komitetowi Narodowemu. Kielce, 22 sierpnia 1914 r.	235
4. Sprawa mniejszości narodowych	207	Rozkaz do Polskiej Organizacji Wojskowej. Lubelskie, 25 lipca 1915 r.	236
Eliza Orzeszkowa o kwestii żydowskiej. Królestwo Polskie, lata osiemdziesiąte XIX wieku	207	2. Orientacja antyniemiecka	237
Głos antysemitki. Galicja, koniec XIX wieku	209	Deklaracja Wiktora Jarońskiego, posła ziemi kieleckiej, wygłoszona w imieniu Koła Polskiego w Dumie. Petersburg, 8 sierpnia 1914 r.	237
Roman Dmowski o kwestii żydowskiej. Królestwo Polskie, początek XX wieku	211	Odezwa do Polaków głównodowodzącego armii rosyjskiej, wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza. Petersburg, 14 sierpnia 1914 r.	237
Program asymilacji Żydów. Galicja, 1893 r.	212	Komunikat Stronnictw Narodowej Demokracji i Polityki Realnej. Warszawa, 28 sierpnia 1914 r.	238
Kwestia ukraińska. Galicja, koniec XIX–początek XX wieku	213	Odezwa Polskiego Komitetu Narodowego. Warszawa, 25 listopada 1914 r.	239
Ruch ukraiński. Galicja, początek XX wieku	216	Przemówienie hrabiego Bobryńskiego, wojennego general-gubernatora Galicji Wschodniej, wygłoszone w pałacu namiestnikowskim w odpowiedzi na mowę prezydenta Lwowa, doktora Rutowskiego. Lwów, 13 października 1914 r.	241
Ukraińcy w Sejmie galicyjskim. Galicja, początek XX wieku	217	3. Po zdobyciu Warszawy przez Niemców	242
5. Ruch niepodległościowy	217	Manifest Naczelnego Komitetu Narodowego. Kraków, 8 sierpnia 1915 r.	242
„Jak mamy się gotować do walki zbrojnej”. Artykuł Józefa Piłsudskiego. Galicja, 4 lutego 1908 r.	217	Odezwa stronnictw niepodległościowych Królestwa Polskiego w sprawie Legionów. Warszawa, 1 września 1915 r.	243
Fragment „Regulaminu Związku Walki Czynnej”. Galicja, jesień 1908 r.	220	Pismo wyższych oficerów legionowych do	
Statut Armii Polskiej. Galicja, październik 1910 r.	220		
Odezwa Polskiego Skarbu Wojskowego. Francja, listopad 1912 r.	221		
Odezwa Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych. Galicja, grudzień 1912 r.	222		
Kwestia polska wobec zbliżającego się konfliktu Austrii z Rosją. Kraków, 1909 r.	224		
Wywiad Józefa Hłaski z Józefem Piłsudskim. Galicja, luty 1913 r.	225		

Naczelnego Komitetu Narodowego. Wo- łyń, 30 sierpnia 1916 r.	244	6. Kryzys aktywizmu	266
Deklaracja Warszawskiej Rady Miejskiej (złożona w dniu otwarcia w imieniu rad- nych reprezentujących wszystkie polskie ugrupowania polityczne obecne w Ra- dzie). Warszawa, 24 lipca 1916 r.	246	Komunikat młodzieży akademickiej w sprawie strajku. Warszawa, maj 1917 r.	266
Wrażenia z Warszawy Stanisława Kutrze- by. Warszawa, maj 1916 r.	247	Pismo legionistów do Tymczasowej Rady Stanu. Ostrolęka, 17 maja 1917 r.	267
4. Akt 5 listopada	253	Deklaracja Koła Polskiego w parlamencie austriackim. Kraków, 16 maja 1917 r.	269
Proklamacja z 5 listopada 1916 r. War- sawa i Lublin, 5 listopada 1916 r.	253	Uwagi Wincentego Witosa o deklaracji Koła Polskiego w parlamencie austria- ckim. Kraków, 16–28 maja 1917 r.	269
Wezwanie Polaków przez władze okupa- cyjne do wstępowania w szeregi wojska. Warszawa i Lublin, 9 listopada 1916 r.	254	Uchwała w sprawie roty przysięgi 6 pułku piechoty Legionów Polskich. Królestwo Polskie, lipiec (przed 13) 1917 r.	270
Odezwa Stronnictwa Narodowo-Demo- kratycznego. Warszawa, 3 listopada 1916 r.	255	Anonimowy druk ulotny „Piłsudski”, wy- mierzony przeciwko Józefowi Piłsudskie- mu. Warszawa, lipiec (przed 22) 1917 r.	271
Manifest Polskiej Partii Socjalistycznej do ludu pracującego w mieście i na wsi. War- sawa, 6 listopada 1916 r.	255	Aresztowanie Józefa Piłsudskiego. War- sawa, lipiec 1917 r.	272
Odezwa Socjaldemokracji Królestwa Pol- skiego i Litwy. Warszawa, 6 listopada 1916 r.	255	Patent w sprawie utworzenia Rady Regen- cyjnej. Warszawa i Lublin, 12 września 1917 r.	273
Odezwa Centralnego Komitetu Nardo- wego. Warszawa, 10 listopada 1916 r.	259	Pierwsze orędzie Rady Regencyjnej. War- sawa, 27 października 1917 r.	274
Odezwa Tymczasowej Rady Stanu do na- rodu. Warszawa, 15 stycznia 1917 r.	259	7. Polacy wobec Ententy i rewolucji w Rosji	275
Orędzie prezydenta Stanów Zjednoczo- nych Wilsona skierowane do Senatu (fra- gment odnoszący się do sprawy polskiej). Waszyngton, 22 stycznia 1917 r.	260	Nota francuskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych uznająca Komitet Naro- dowy Polski. Paryż, 20 września 1917 r.	275
„Neutraliści”. Wiersz Józefa Mączki, za- mieszczony w „Głosie Stolicy”, styczeń 1917 r.	261	Nota Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu do ministrów spraw zagranicznych państw sprzymierzonych. Paryż, 13 listo- pada 1917 r.	276
5. Społeczeństwo polskie wobec o- balenia caratu	261	Dekret o pokoju uchwalony przez II Ogól- norosyjski Zjazd Rad Delegatów Robotni- czych i Żołnierskich. Piotrogród, 26 paź- dziernika (8 listopada 1917 r.)	278
Orędzie Piotrogradzkiej Rady Delegatów Robotniczych i Żołnierskich do narodu polskiego. Piotrogród, 27 marca 1917 r.	261	Deklaracja Praw Narodów Rosji wydana przez Radę Komisarzy Ludowych. Piotro- gród, 2/15 listopada 1917 r.	279
Proklamacja rosyjskiego Rządu Tymcza- sowego do Polaków. Piotrogród, 29 marca 1917 r.	261	Odezwa Zarządu Głównego SDKPiL wzy- wająca do udzielenia poparcia Rewolucji Październikowej. Warszawa, listopad 1917 r.	279
Odezwa PPS do socjalistów rosyjskich. Warszawa, 5 kwietnia 1917 r.	262	Odezwa Komitetu Wykonawczego Rady Zjednoczenia Międzypartyjnego Rady Polskiego do Polaków w Piotrogradzie. Pio- trogród, listopad 1917 r.	280
Odpowiedź Tymczasowej Rady Stanu na proklamację rosyjskiego Rządu Tymcza- sowego do Polaków. Warszawa, 13 kwiet- nia 1917 r.	263	Trzynasty punkt orędzia prezydenta Sta- nów Zjednoczonych Thomasa Woodrowa Wilsona, skierowanego do Kongresu. Wa- szyngton, 8 stycznia 1918 r.	281
Mowa Aleksandra Lednickiego na otwar- cie posiedzeń Komisji Likwidacyjnej do spraw Królestwa Polskiego. Piotrogród, 20 kwietnia 1917 r.	264		

8. Po podpisaniu pokoju brzeskiego	281
Rząd Jana Kucharzewskiego składa dy- misję na ręce Rady Regencyjnej. Warsza- wa, 12 lutego 1918 r.	281
Odezwa Koła Polskiego w parlamencie austriackim. Kraków, 16 lutego 1918 r.	283
Oświadczenie Koła Polskiego w sejmie pruskim złożone przez posła Zygmunta Seydę. Berlin, 6 marca 1918 r.	284
Uchwała premierów Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch w sprawie celów wojen- nych państw sprzymierzonych. Wersal, 3 czerwca 1918 r.	285
Dekret Rady Komisarzy Ludowych RSFRR o anulowaniu traktatów o rozbio- rach Polski zawartych przez rząd carski z rządami Niemiec i Austrii. Piotrogród, 29 sierpnia 1918 r.	285
Rezolucja XIV Zjazdu PPS. Warszawa, 14-17 września 1918 r.	285
Uchwała przedstawicieli stronnictw ludo- wych w Galicji i Królestwa Polskiego. Kraków, 24 września 1918 r.	286